

PROLOOG

Willemstraat 72 - Eindhoven - tel. 040 - 510236

"WIE WORDT WIJZER VAN HET ONDERWIJS?"

Een discussieprogramma over school en maatschappij.

Een voortgaande discussie

Al enige jaren is het onderwijs in discussie. Het is een discussie die toeneemt in omvang en in intensiteit. Steeds meer onderwijzers, leraren, studenten maar ook ouders en andere betrokkenen bij het onderwijs mengen zich in deze discussie.

In eerste instantie ging het over wat zich afspeelde in de klas: de autoritaire meester, de lesmethoden, de van elkaar streng gescheiden vakken, e.d.

Later verplaatste het gesprek zich naar de positie die het arbeiderskind inneemt in het onderwijs en de achterstand die die kinderen oplopen omdat de school en het milieu waar ze uit voort komen niet op elkaar afgestemd zijn. Van hieruit komt men vanzelf op de vraag: hoe staat de school in de maatschappij? Welke mogelijkheden zijn er om vanuit de school de maatschappij te beïnvloeden en welke invloeden uit de maatschappij grijpen in in de school?

Als sinds 1970, toen het discussieprogramma voor pedagogische akademies "AFBRAAK" uitgebracht werd, neemt Toneelwerkgroep Proloog nadrukkelijk deel aan die discussie. In 1971 met "EEN 4 IS EEN 4, OF NIETS IS ONRECHTVAARDIGER DAN ONGELIJKEN ALS GELIJKEN TE BEHANDELEN", dat gemaakt werd in opdracht van het K.P.C. voor haar hoofdenkonferenties en dat daarna twee jaar lang met groot succes gespeeld is voor onderwijsdagen, P.A. studenten, afdelingsvergaderingen van ABOP en KOV, op ouderavonden, voor ouderverenigingen, etc. Ons nieuwe programma "WIE WORDT WIJZER VAN HET ONDERWIJS?", is te beschouwen als een verdere uitwerking van een discussie die op gang kwam na "EEN 4 IS EEN 4".

We proberen in dat programma een antwoord te geven op de vraag die vorige jaren vaak uit het publiek kwam: om een uitgebreidere analyse van hoe onderwijs en maatschappij in elkaar grijpen.

Korte inhoud

"WIE WORDT WIJZER VAN HET ONDERWIJS?" is een vrolijke collage van scènes en liedjes. De voorstelling begint met een (persiflage op een) rede van de directeur van een pedagogische akademie, die vier pas afgestudeerde studenten de praktijk instuurt met een staalkaart aan idealen. Maar de studenten hebben lang genoeg geluisterd en willen aan de gang "als ik dadelijk voor de klas sta, zal ik eens laten zien hoe het kan". Maar de praktijk blijkt een aantal onvermoede barrières te hebben voor de idealistische stormloop van de jonge onderwijzers: de te grote klassen, het team dat niet mee wil, ouders die nauwelijks of op een verkeerde manier bij het onderwijs betrokken zijn, de beperkingen van het leerplan, de inspekteur, de onderwijswetgeving, etc. Wanneer het hemelbestormen van de jonge onderwijzers weinig uithaalt, gaan ze onderzoeken hoe het komt dat het hele onderwijs er op gericht is, de kinderen slechts in die zin voor de toekomst klaar te maken, dat ze dadelijk die plaats in de arbeidssfeer in het bedrijfsleven vinden, waar ze voldoende rendement opleveren voor het bedrijf, en dat ze daar dik tevreden mee zijn.

Via een vrolijke uiteenzetting, die het midden houdt tussen een wetenschappelijk debat en een touwtrekwedstrijd, krijgen ze in de gaten dat in de geschiedenis het onderwijs steeds zo ingericht werd dat de kinderen die van school afkwamen bruikbare arbeidskrachten waren.

En we zien in de voortgang van de voorstelling hoe ook in onze tijd de heersende krachten, m.n. het bedrijfsleven een progressieve onderwijsminister zoveel beperkingen opleggen dat hij moeilijk anders kan dan een beleid voeren dat gunstig uitpakt voor dat bedrijfsleven. De hele onderwijsgeschiedenis door en nog heeft het onderwijs tot taak het merendeel van de kinderen de nodige vaardigheden aan te leren voor en vertrouwd en tevreden te maken met hun plaats straks in de bedrijven, zodat ze daar bruikbare en hardwerkende arbeidskrachten zijn.

Wanneer de vier dit hebben meegemaakt komen ze ieder tot een andere prioriteit t.a.v. de verandering van het onderwijs en de maatschappij: de eerste meent dat je moet beginnen met je praktijk in de klas - de kinderen hun ogen openen voor de werkelijkheid, de ouders erbij betrekken, e.d.; de tweede daarentegen beweert dat je niets uit kunt leggen wat je zelf niet begrijpt en dat je eerst jezelf stevig moet scholen - theoretische bezinning samen met je kollega's zet hij voorop; de derde legt de nadruk op het werken in de onderwijsvakbond - immers al die vernieuwingen zijn pas mogelijk als je met je kollega's een solidair front vormt waarmee je betere werkomstandigheden kunt bevechten; de laatste meent dat het onderwijs pas wezenlijk kan veranderen als de maatschappij veranderd is, want het onderwijs is steeds een uitdrukking van wat de heersende krachten in de maatschappij nodig hebben om hun positie te handhaven - dus moet je niet aan verandering van het onderwijs maar aan verandering van de maatschappij werken. Een aantal verwickelingen echter maken de vier jonge onderwijzers duidelijk, dat het een niet zonder het ander kan: theoretische bezinning, zonder dat je in de praktijk de dingen die je bestudeert probeert toe te passen is een doodlopende straat en in de klas experimenteren met nieuwe onderwijsvormen kan pas echt op gang komen als je via de vakbond betere werkomstandigheden bevochten hebt, en natuurlijk is een veranderde school nog geen veranderde maatschappij. Maar dat wil niet zeggen dat je op school de kinderen niet voor kunt bereiden op de strijd die ze straks aan zullen moeten gaan voor betere leef- en werkomstandigheden en voor rechtvaardiger maatschappelijke vernouwingen.

En verder....

Als de voorstelling gespeeld is, die ongeveer een uur duurt, is voor ons nog maar een deel van het werk gedaan. Het is immers belangrijk na de voorstelling met het publiek te praten, en nog veel belangrijker dat de aanwezigen met elkaar gaan praten, want zo als "EEN 4 IS EEN 4" funktioneerde, hopen we dat "WIE WORDT WIJZER VAN HET ONDERWIJS?" het ook gaat doen, als een uitdaging voor onderwijzers om met elkaar over hun eigen praktijk bezig te gaan, voor P.A. studenten om met elkaar gerichter te gaan onderzoeken, wat hen te wachten staat dadelijk in de school en hoe zich daar op voor te bereiden, voor ouders en onderwijzers om een begin te maken aan het gesprek over ouderparticipatie... Bij de voorstelling hoort een krantje, dat aan het publiek uitgedeeld wordt en waar een aantal zaken, zie in de voorstelling aan de orde komen, verder uitgewerkt worden. Ook vindt U daarin wat literatuursuggesties. We hopen na de voorstelling, boeken, brochures, e.d. over de items in de voorstelling uit te stallen zodat mensen die er verder op in willen gaan die aan kunnen schaffen. "WIE WORDT WIJZER VAN HET ONDERWIJS?" wordt gespeeld door 5 medewerkers van Proloog bij voorkeur voor niet meer dan 150 toeschouwers. Het kan gespeeld worden in aula's en kleine zalen en heeft geen podium nodig. We werken er hard aan om voorstelling en discussie zo vruchtbaar mogelijk te maken.